

Milan
Kundera

Unesený
Západ

ATLANTIS

Jakákoli adaptace díla v jakékoli formě je zakázána

© Milan Kundera 1967, 1983
Translation and Translator's note
© Anna Kareninová, 2023
© Atlantis®, 2023

NESAMOZŘEJMOST NÁRODA

UNESENÝ ZÁPAD
aneb Tragédie střední Evropy

Poznámka překladatelky
(Anna Kareninová)

ISBN 978-80-7108-380-1

NESAMOZŘEJMOST NÁRODA

Vážení přátelé, i když žádný národ tu není na zeměkouli od věků a sám pojem národa je poměrně moderní, přesto pocituje většina národů svou existenci jako samozřejmý úděl daný mu od Boha, od přírody, od nepaměti. Svou kulturu, politické zřízení, často i své hranice jsou s to národy pocívat jako vlastní lidské dílo, tedy jako otázku a problém, ale sama národní existence je pro ně daností povýšenou nad jakákoli tázání. Nepříliš šťastná, přetrhávaná historie českého národa, jenž dokonce prošel i předsíní mrtvých, umožnila nám nepodlehout této klamavé sugesci. Existence českého národa nebyla totiž nikdy samozřejmostí a právě *nesamozřejmost* patří k jejím nejvýraznějším určením.

Nejzřetelněji je to patrné na začátku 19. století, kdy hrstka intelektuálů se pokusila vzkřísit polozapomenutou češtinu a v další generaci i polozahynulý národ. Toto vzkříšení byl záměrný čin

nekulturností, nesvobodomyšlností podráždí nohy
nastavšímu kulturnímu rozvoji, podráždí nohy sa-
mému bytí tohoto národa.

*Text přednesl Milan Kundera na IV. sjezdu Svazu českoslo-
venských spisovatelů, který se konal 27.–29. června 1967 v Praze.
Východí pro naše vydání byl knižní Protokol ze sjezdu (Českoslo-
venský spisovatel, Praha 1968), který byl pořízen „z protokolár-
ního stenografického zápisu, jenž byl autory přehlédnut a auto-
rizován“. Název je převzat z Literárních listů, kde byl text otištěn
21. 3. 1968 (ročník 1, číslo 4) s touto poznámkou: „LN číslo 38
minulého ročníku přinesly diskusní příspěvek Milana Kundery
přednesený na IV. sjezdu čs. spisovatelů. Protože příspěvek mohl
vyjít jen ve zcela okleštěném znění, otiskujeme jej tentokrát v pů-
vodní, nezkrácené podobě. R.“*

JaU

UNESENÝ ZÁPAD aneb Tragédie střední Evropy

V listopadu 1956, několik minut předtím, než byla jeho kancelář zasažena dělostřeleckou palbou, dálnopisoval ředitel maďarské tiskové agentury do celého světa zoufalé poselství oznamující, že Rusové to ráno zahájili útok na Budapešť. Depše končila slovy: „Zemřeme za Maďarsko a za Evropu.“

Co ta věta chtěla říci? Určitě chtěla říci, že ruské tanky ohrožují Maďarsko a s ním Evropu. Ale v jakém smyslu byla Evropa ohrožena? Chystaly se snad ruské tanky překročit maďarské hranice směrem na Západ? Nikoli. Ředitel maďarské tiskové agentury chtěl říci, že útok na Maďarsko míří na Evropu. Byl ochoten zemřít, aby Maďarsko zůstalo Maďarskem a zůstalo Evropou.

I když se smysl té věty zdá jasný, dodnes nás znepokojuje. Tady ve Francii, v Americe si totiž lidé zvykli myslet tak, že tehdy nešlo ani o Maďarsko, ani o Evropu, ale o politický režim. Nikdy

POZNÁMKA PŘEKLADATELKY
aneb proč nový překlad Tragédie střední Evropy?

Esej Milana Kundery Unesený Západ aneb Tragédie střední Evropy (Un Occident kidnappé ou la tragédie de l'Europe centrale) byl poprvé otištěn v listopadu 1983 ve francouzském časopise Le Débat (číslo 27, 1983/5), který vydávalo nakladatelství Gallimard. Brzy ho přetiskla další západní periodika. V anglickém překladu byl publikován pod názvem The Tragedy of Central Europe 26. dubna 1984 ve čtrnáctideníku The New York Review of Books, s poznámkou: „Translated from the French by Edmund White“. Anglický text se od francouzského originálu liší: je upraven, krácen, formulačně rozvolněn, pozměněno je i členění do kapitol; některé poznámky pod čarou jsou vypuštěny, jiné doplněny.

V lednu 1985 vyšla česká verze eseje pod názvem Únos Západu v exilovém časopise 150000 slov (ročník 4, číslo 10 — časopis vycházel třikrát do roka v Kolíně nad Rýnem), bez uvedení překladatele a s touto poznámkou: „Přeloženo (včetně všech citátů) z anglického textu, který vyšel v The New York Review of Books 26. dubna 1984 (esej vyšel rovněž v pařížské Le débat, západoněmecké Die Zeit a v řadě dalších časopisů po celém světě).“ Rok poté převzal tento překlad beze změn, včetně závěrečné poznámky a také pod názvem Únos Západu, exilový čtvrtletník Proměny, vydávaný v New Yorku (ročník 23, číslo 1, leden 1986).

V listopadu 2021 vydal Gallimard, domovské pařížské nakladatelství Milana Kundery, knížku Un Occident kidnappé ou la tragédie de l'Europe centrale. Svazek obsahuje: projev Milana Kundery na IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů v roce 1967 (ve francouzském překladu Martina Daneše nazvaný

La littérature et les petites nations) s úvodem *Jacquese Rupnika* a původní francouzské znění eseje *Un Occident kidnappé* s úvodem *Pierra Nory*.

Gallimard vydal esej z roku 1983 v nezměněné podobě — včetně poznámek. Nakladatelství *Atlantis* tento přístup zachovává. Závažnou předlohou českého vydání a mého překladu je původní francouzská podoba eseje.

V roce českého vydání, s odstupem čtyřiceti let, ale považuji za vhodné některé poznámky či odkazy zpřesnit.

Na dvou místech jsem si dovolila poopravit přímo v překladu ryze faktické údaje: V první větě jsem francouzské „septembre“, září, upřesnila na listopad: útok na Budapešť začal 4. listopadu 1956. Na straně 37 jsem v poznámce opravila rok prvního uvedení *Janáčkovy opery Káťa Kabanová: místo 1924 uvádím 1921* (rok, kdy byla opera dokončena a premiérována) a v rámci téže poznámky opravuji letopočet prvního uvedení opery *Z mrtvého domu 1928* (což je rok jejího dokončení) na 1930.

Doplnění, která by rušila autorův text, připojuji v přehledu k jednotlivým stranám:

- s. 39: Krátký úryvek z *Brandysovy knihy Měsíce otiskly exilové Proměny* v lednu 1985 (číslo 1 ročníku 22) a delší ukázka pak vyšly v samizdatových číslech *Revolver* Revue 7 a 8 v Čechách v roce 1987.
- s. 40: *Cioranovu knihu Rusko a virus svobody* vydalo v roce 2001 v překladu *Nory Obrtelové* nakladatelství *Doplněk*.
- s. 43: *Astolphe Louis Léonor, markýz de Custine (1790–1857)* byl francouzský diplomat, cestovatel a spisovatel. *Dodnes ceněné Custinovy Dopisy z Ruska*. Rusko v roce 1839 vydalo v roce 2015 v překladu *Petry Martínkové* nakladatelství *Argo*.

- s. 44: *Knihu George Mikese* vydalo v překladu *Zory Wolfové* v roce 1970 nakladatelství *Mladá fronta*. *Encyklopedie Plejády* je *Encyclopédie de la Pléiade* nakladatelství *Gallimard*.
- s. 52: *Josef K. — jedná se o Josefa Kroutvora*. *Cross Currents: A Yearbook of Central European Culture* vycházely v letech 1982–1993, editorem byl profesor *Ladislav Matějka*, původem Čech.
- s. 58: „policie prohledala byt mému příteli, slavnému českému filozofovi“ — jde o filozofa *Karla Kosíka*; zabavené rukopisy byly později *Karlu Kosíkovi* vráceny.

A. K.
V Praze, 27. února 2023

Milan
Kundera

Unesený
Západ

*Esej Unesený Západ z francouzského originálu
Un Occident kidnappé (Gallimard 2021)
přeložila a Poznámkou překladatelky opatřila Anna Kareninová
Obálka a grafická úprava Boris Mysliveček
K vydání připravila Jana Uhdeová
Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně roku 2023
jako svou 359. publikaci
Sazbu písmem Times připravil Vladimír Ludva
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
v Havlíčkově Brodě, Husova 1881
Počet stran 70
Tematická skupina 13
Vydání tohoto souboru první*

*Knihy objednejte u svého knihkupce
nebo na adrese
ATLANTIS, spol. s r. o.
Česká 15
602 00 Brno
e-mail: atlantis-brno@volny.cz
www.atlantis-brno.cz*